

POLICYSOLUTIONS

Munkaidő-szabályozás Európában

**A Policy Solutions közpolitikai háttérelmzése az Európai Unió
egyres tagállamainak munkaidő-szabályozásáról**

2011. augusztus

Vezetői összefoglaló

A munkaidőre vonatkozó szabályozás néhány főbb elemének európai összehasonlító elemzése alapján az aktív, munkavállaló magyarok már az új Munka Törvénykönyve előtti helyzetben is sokat dolgoznak. Nem az a baj tehát a magyar munkaerőpiacon, hogy a munkavállalók nem dolgoznak eleget, hanem, hogy nem dolgoznak elegendően és elég hatékonyan. A Policy Solutions európai összehasonlító elemzése szerint nem a már amúgy is aktívak további kisajtolása a versenyképesség záloga. Már az eddigi magyar szabályozás is lehetővé teszi a sok munkát, de az új Munka Törvénykönyvének elfogadásával könnyen Magyarország lehet az a hely a kontinensen, ahol a legkevesebben dolgoznak, de a legtöbbet.

A magyar már jelenleg is a harmadik legtöbbet dolgozó nemzet Európában az átlag munkaórákat tekintve. Az évente munkával töltött órák száma – ahogy az az Eurofound kimutatásából kiderül - csak Romániában és Lengyelországban magasabb, mint Magyarországon. Az is sokat elárul a kelet-közép-európai munkaidő-szabályozás rugalmasságáról, hogy az első nyolc helyen kizárólag volt szocialista országok állnak. A 12 új tagállam munkavállalói átlagosan 1829 órát dolgoznak évente, csaknem 150 órával többet, mint a régi, nyugat-európai tagállamok polgárai. Nem feltétlenül az egy főre jutó munkaórák kiemelkedően magas száma jelenti azonban a siker kulcsát. Európa legversenyképesebb országai közül több is – például Németország, Svédország, Dánia – a mezőny második felében foglal helyet. A legsikeresebbnek tartott volt szocialista országokban – Szlovénia, Csehország – sem magasabb az éves munkaórák száma, mint Magyarországon.

I. táblázat: Munkával töltött órák becsült száma, évente az Európai Unió tagállamaiban (2010)

Helyezés	Ország neve	Munkával töltött maximális órák száma, évente
1.	Románia	1864
2.	Lengyelország	1856
3-6.	Bulgária	1848
3-6.	Észtország	1848
3-6.	Magyarország	1848
3-6.	Szlovénia	1848
7-8.	Lettország	1832
7-8.	Litvánia	1832
9.	Görögország	1816
10.	Luxemburg	1800
11.	Málta	1784
12.	Írország	1778
13.	Szlovákia	1756

14.	Ausztria	1736
15.	Portugália	1734
16-17.	Belgium	1729
16-17.	Spanyolország	1729
18-19.	Ciprus	1725
18-19.	Hollandia	1725
20.	Egyesült Királyság	1705
21.	Csehország	1702
22.	Finnország	1695
23.	Olaszország	1694
24.	Svédország	1681
25.	Németország	1658
26.	Dánia	1628
27.	Franciaország	1601
Az Európai Unió átlaga		1714

Forrás: Eurofound¹

A magyarok nem azért vannak Európa élvonalában a munkával töltött idő tekintetében, mert kiemelkedően magas volna a törvényben szabályozott heti maximális óraszám: a heti 40, évi 2080 munkaóra az európai trendeknek megfelelő. Ugyanakkor, ha a jelenlegi évi maximum 200 túlóráat az új Munka Törvénykönyv 300-ra fogja emelni, akkor dobogós helyezettek leszünk a kontinensen e tekintetben – mindössze a lettek és a görögök engednek ilyen fokú játékeret a munkaadóknak. Ugyanígy rosszul állunk szabadságok és ünnepnapok tekintetében. Összehasonlítva a magyar törvényeket más uniós országok szabályozásával, láthatjuk, hogy a munkakezdők számára rendelkezésre álló évi 20 nap negatív rekord, bár az idősebb munkavállalók már hazánkban is hasonló számú szabadnapot kapnak, mint a más európai országokban élő polgárok. Az állami ünnepnapok száma tekintetében is a lista második felében foglal helyet Magyarország: 15 országban van több, 5 országban kevesebb ünnepnap egy évben.

2. táblázat: A munkával töltött idő szabályozása az Európai Unióban

Ország	Maximum munkaórák száma évente	Maximális túlórák száma évente	Minimum szabadsággal töltött napok száma évente	Állami ünnepnapok száma évente
Ausztria	2080	260	30 nap	11 nap
Belgium	1976	0	20 nap	10 nap
Bulgária	2080	150	20 nap	9 nap

¹ Megjegyzés: A számok a minimálisan kiadható szabadságok és ünnepnapok mellett érvényesek. Az éves munkaórák száma azt a munkamennyiséget mutatja, amit a heti átlagos munkaidő 52-szereséből kapunk, azok után, hogy a szabadságot és a hivatalos állami ünnepnapokat levontuk.

Ciprus	2496	0	20 nap	13 nap
Csehország	2496	150	28 nap	11 nap
Dánia	2496	0	Egyéni megállapodás alapján	10 nap
Egyesült Királyság	2496	0	28 nap	8 nap
Észtország	2080	200	28 nap	9 nap
Finnország	2080	250	30 nap	9 nap
Franciaország	2496	200	35 nap	10 nap
Görögország	2496	Napi max. 4 óra	20 nap	10 nap
Hollandia	2496	0	A heti munkaórák négyszerese	5 nap
Írország	2496	0	28 nap	8 nap
Lengyelország	2080	150	20 nap	8 nap
Lettország	2080	432	28 nap	11 nap
Litvánia	2496	120	28 nap	11 nap
Luxemburg	2496	0	25 nap	10 nap
Magyarország	2080	200 (300)²	20 nap	9 nap
Málta	2496	0	24 nap	13 nap
Németország	2496	0	24 nap	10 nap
Olaszország	2496	250	20 nap	9 nap
Portugália	2080	150	22 nap	11 nap
Románia	2496	0	20 nap	6 nap
Spanyolország	2080	80	30 nap	14 nap
Svédország	2080	200	25 nap	9 nap
Szlovákia	2080	150	28 nap	13 nap
Szlovénia	2496	180	20 nap	9 nap

Forrás: Eurofound, ILO

² A Kormány új Munka Törvénykönyv-tervezete 300-ban maximálná a túlórák számát

1. Maximális heti munkaidő

A maximális heti munkaidő tekintetében két fő irányzat létezik az Európai Unió tagállamaiban. Az egyik iskolát azok az országok alkotják, amelyek élnek az Európai Bizottság munkaidő irányelvében rögzített maximummal, a legfeljebb 48 órás munkahéttel. Az EU tagállamainak többségében – 15 országban, Németországtól Hollandián át Csehorszáig – ez a szabályozás van érvényben. Az Egyesült Királyságban – az egyetlen országban, amely élt az opt-out lehetőségével a munkaidő irányelv esetében – is alapvetően 48 órás munkahét van, de ott a munkavállalók saját döntésük alapján dolgozhatnak többet is, illetve egyes szektorokban lehetséges az ennél hosszabb munkahét is.

A tagállamok másik nagyobb csoportja 40 órában maximálja az egy héten végzendő munkát. Magyarországgal együtt összesen 11 országban van életben ilyen szabályozás. A két irányzat nem különül el aszerint, hogy nyugat-európai vagy volt szocialista országokról van szó, vegyesen található meg mindkét kategóriában. A 40 órás munkahét egyaránt megtalálható a svéd, az osztrák, a spanyol, és a szlovák, a lett vagy a bolgár munkaügyi-szabályozásban is. Az éves (becsült) munkával töltött időre vonatkozó adatok összevetéséből azonban kiderül, hogy nem feltétlenül azokban az országokban dolgoznak végül is a legtöbbit, ahol a heti munkaórák száma a legmagasabb. Lengyelországban és Magyarországon törvény szerint jóval magasabb az egy évre jutó maximális munkaórák száma, mint például Hollandiában vagy Németországban – pedig előbbieken 40 órás, utóbbiakban 48 órás a maximális munkahét hossza. Ennek oka, hogy Magyarországon a munkaadók általában maximálisan ki is merítik a törvény adta kereteket, valamint, hogy a heti 40 óra nem tartalmazza a túlórákat és a szabadnapok száma is kevesebb, mint számos nyugat-európai országban.

3. táblázat: Maximális heti munkaidő az Európai Unió tagállamaiban (2010)

Helyezés	Ország neve	Maximális heti munkaidő (óra)
1.	Egyesült Királyság	48 (saját döntés alapján a munkavállaló dolgozhat ennél többet is)
2-15.	Ciprus	48
2-15.	Csehország	48
2-15.	Dánia	48
2-15.	Franciaország	48
2-15.	Görögország	48
2-15.	Írország	48
2-15.	Litvánia	48
2-15.	Luxemburg	48
2-15.	Málta	48

2-15.	Németország	48
2-15.	Románia	48
2-15.	Szlovénia	48
2-15.	Olaszország	48
2-15.	Hollandia	48
16-26.	Ausztria	40
16-26.	Bulgária	40
16-26.	Észtország	40
16-26.	Finnország	40
16-26.	Lettország	40
16-26.	Lengyelország	40
16-26.	Magyarország	40
16-26.	Portugália	40
16-26.	Szlovákia	40
16-26.	Spanyolország	40
16-26.	Svédország	40
27.	Belgium	38

Forrás: Eurofound

2. Engedélyezett túlórák száma

A 40 órás munkahéttel rendelkező országok nagy részében törvényileg szabályozott keret létezik a túlórák maximális mennyiségének meghatározására. Azon országokban, amelyekben nincs túlóralimit, 48 óra a munkahét maximális hossza. Magyarország az eddigi 200 órás túlóralimittel is Európa élmezőnyébe tartozott, Észtországgal, Franciaországgal és Svédországgal együtt az 5-8. helyet foglalta el. Amennyiben valóban 300 órára emeli a kormány a magyar túlóralimitet, azzal az egész kontinens második-harmadik legtöbb túlóráját engedélyezi a munkaadóknak – ennél csak Lettországgal, illetve bizonyos körülmények esetén Görögországgal nyílik több lehetőség túlóráztatásra.

Azon országok, amelyek meghatároznak túlóralimitet, jellemzően az évi 150-200 órás kereteken belül szabályozzák az extra munkát. Így jár el régiós versenytársaink közül Csehország, Lengyelország, Szlovákia és Szlovénia is. Önmagában tehát a túlórakorlát szabályozása bevett dolognak számít a 40 órás munkahetű országokban, de a magyar tervezetnél alacsonyabb mértékben szokás beállítani a túlórák maximális szintjét.

3. táblázat. Túlórák maximális száma évente az Európai Unió tagállamaiban (2009)

Helyezés	Ország neve	Túlórák maximális száma
-	Görögország	Napi max. 4 óra
1.	Lettország	432
(2.)	Magyarország (2012 – tervezet)	300
2.	Ausztria	260
3-4.	Finnország	250
3-4.	Olaszország	250
5-8.	Észtország	200
5-8.	Franciaország	200
5-8.	Magyarország	200
5-8.	Svédország	200
9.	Szlovénia	180
10-14.	Bulgária	150
10-14.	Csehország	150
10-14.	Lengyelország	150
10-14.	Portugália	150
10-14.	Szlovákia	150
15.	Litvánia	120
16.	Spanyolország	80
Nincs helyezés	Belgium	Nincs
Nincs helyezés	Ciprus	Nincs
Nincs helyezés	Dánia	Nincs
Nincs helyezés	Németország	Nincs
Nincs helyezés	Írország	Nincs

Nincs helyezés	Luxemburg	Nincs
Nincs helyezés	Málta	Nincs
Nincs helyezés	Hollandia	Nincs
Nincs helyezés	Románia	Nincs
Nincs helyezés	Egyesült Királyság	Nincs

Forrás: ILO

Megjegyzés: A számok a maximális túlóraszámot jelzik éves bontásban. Európa 16 országa megszabja a maximálisan kiosztható túlóraszámot, 10 országban pedig a heti munkaidő-korlát szab határt a túlóráknak. Görögországban csak a maximális napi túlórák száma szabályozott.

3. Szabadsággal töltött napok száma

Az előző fejezetek alapján láthatjuk, hogy bár a heti maximális munkaidő Magyarországon nem számít magasnak, a túlórákkal azt kiegészítve már Európa élvonalába tartozunk. Emiatt is fontos a munkával töltött idő meghatározásához, hogy ezt a magas maximumot mennyire csökkentik egy évben a szabadnapok. Ezen szabadnapok két fő eleme a szabadságok és az állami munkaszüneti napok. A szabadsággal tölthető napok száma több országban is életkor arányosan változik, ezért az összehasonlíthatóság érdekében a minimális számokat vettük figyelembe, azaz azt az időtartamot, melyet már a kezdő munkavállalónak is a rendelkezésére áll.

Mindez alapján látszik, hogy a legtöbb szabadsággal a franciák rendelkeznek (35 nap), de a leghatékonyabb munkaerő-piacú országokban, így Ausztriában, Svédországban, vagy Németországban is több a kezdők szabadnapjainak száma, mint Magyarországon. A hazánkban érvényes 20 nap kizárólag a kelet-európai országokban és Belgiumban van érvényben, az uniós országok túlnyomó többségében több szabadnapot biztosítanak a törvények. Olyan ország pedig nincs is az EU-ban, ahol a magyarnál kevesebb szabadnapot adnának a fiatal munkavállalóknak.

3. táblázat: Minimális, szabadsággal töltött napok száma évente az Európai Unió tagállamaiban (2011)

Helyezés	Ország neve	Szabadsággal tölthető napok száma (minimum)
1.	Franciaország	35 nap
2.	Ausztria	30 nap
3-4.	Finnország	30 nap
3-4.	Spanyolország	30 nap
5-11.	Csehország	28 nap
5-11.	Észtország	28 nap
5-11.	Írország	28 nap
5-11.	Lettország	28 nap
5-11.	Litvánia	28 nap
5-11.	Szlovákia	28 nap
5-11.	Egyesült Királyság	28 nap ³
12-13.	Luxemburg	25 nap
12-13.	Svédország	25 nap
14-15.	Németország	24 nap
14-15.	Málta	24 nap

³ Az Egyesült Királyságban a nemzeti ünnepek nem jelentenek automatikusan munkaszüneti napot.

16.	Portugália	22 nap
17-25.	Görögország	20 nap
17-25.	Magyarország	20 nap
17-25.	Lengyelország	20 nap
17-25.	Ciprus	20 nap
17-25.	Olaszország	20 nap
17-25.	Belgium	20 nap
17-25.	Bulgária	20 nap
17-25.	Románia	20 nap
17-25.	Szlovénia	20 nap
Nincs helyezés	Dánia	Egyéni megállapodás alapján
Nincs helyezés	Hollandia	A heti munkaórák négyszerese

Forrás: Eurofound

Megjegyzés: A számok a minimálisan kiadható szabadságok törvényben meghatározott számát jelentik.

4. Hivatalos állami munkaszüneti napok száma

A hivatalos állami munkaszüneti napok száma a másik tényező – a szabadság mellett -, mely csökkenti a munkával töltött órák számát egy évben. A legtöbb munkaszüneti nap Spanyolországban van az Európai Unióban: az állami és vallási ünnepek miatt két hetet pihenhetnek az ibériaiak egy évben. Magyarország a mezőny második felében foglal helyet: 15 országban van több, 5 országban kevesebb ünnepnap. A legkevesebb ünnepet a hollandok tartják, a szombat-vasárnapokon túl mindössze 4 napon pihennek az országban.

4. táblázat: Hivatalos állami munkaszüneti napok száma évente az Európai Unió tagállamaiban

Helyezés	Ország neve	Hivatalos állami munkaszüneti napok száma évente
1.	Spanyolország	14
2-4.	Málta	13
2-4.	Szlovákia	13
2-4.	Ciprus	13
5-9.	Lettország	11
5-9.	Litvánia	11
5-9.	Ausztria	11
5-9.	Portugália	11
5-9.	Csehország	11
10-15.	Görögország	10
10-15.	Luxemburg	10
10-15.	Belgium	10
10-15.	Németország	10
10-15.	Dánia	10
10-15.	Franciaország	10
16-22.	Bulgária	9
16-22.	Észtország	9
16-22.	Magyarország	9
16-22.	Szlovénia	9
16-22.	Finnország	9
16-22.	Olaszország	9
16-22.	Svédország	9
23-25.	Lengyelország	8
23-25.	Írország	8
23-25.	Egyesült Királyság	8
26.	Románia	6
27.	Hollandia	5

Forrás: Eurofound

Policy Solutions
Politikai Elemző és Tanácsadó Intézet

Budapest, 1054, Kálmán Imre utca 1.
+36 (21) 252-4292
info@policysolutions.hu
www.policysolutions.hu

POLICYSOLUTIONS

